

Till: Justitieombudsmannen
Box 16327
103 26 Stockholm

Tidaholm den 1 november 2012

Anmälan mot Kriminalvården, anstalten Tygelsjö

Anstalten Tygelsjö har infört ett flertal interna regler som saknar direkt stöd i lag och som har inneburit att intagna har rapporterats för misskötsamhet som kan leda till att deras villkorliga frigivning senareläggs. En av dessa interna regler är att intagna är tvungna att bädda sina sängar. Jag gjorde inte detta vid några tillfällen vilket medförde att en rapport skrevs om misskötsamhet, vilken ledde till ett beslut om styrkt misskötsamhet samt en påminnelse om att följa reglerna (se bifogade bilagor). Jag vill i sammanhanget framhålla att jag vänder mig till JO eftersom Kriminalvården inte anser att ett beslut om styrkt misskötsamhet kan omprövas eller överklagas, endast varningar kan enligt Kriminalvården överklagas.

En annan regel är att man måste städa sitt bostadsrum. Naturligtvis håller jag med om att ens cell, av hygiensiska skäl, måste hållas städad. Problemet är att olika tjänstemän gör subjektiva bedömningar av vad det innebär att rummet är städad. Ta som exempel regeln ovan om att sängen måste vara bäddad, ens cell kan vara nystädad i övrigt, men är inte sängen bäddad så anses den vara ostädad. Ett stort problem är de subjektiva bedömningar som görs och att dessa bedömningar i förlängningen kan leda till att en intagen får sin villkorliga frigivning senarelagd.

Vad gäller vilken typ av interna regler som stiftas av lokala anstalter så är den rättsliga regleringen tydlig. Av 1 kap. 6 § FL framgår att verkställigheten inte får innebära andra begränsningar i den intagnes frihet än som följer av denna lag eller som är nödvändiga för att ordningen eller osäkerheten ska kunna upprätthållas. Detta innebär bland annat att det krävs ett direkt stöd i lag för att en anstalt ska kunna införa ett generellt gällande förbud mot exempelvis att ha en säng obäddad (jfr RÅ 2010 ref 9).

Fängelselagen innehåller inte några bestämmelser som klargör att det är förbjudet för intagna att ha sängen obäddad. Fängelselagen innehåller inte heller något bemyndigande för Kriminalvården att meddela annat än verkställighetsföreskrifter. Verkställighetsföreskrifter utmärks av att de inte får tillföra något väsentligt nytt och ett förbud mot att ha en säng obäddad torde anses utgöra något väsentligt nytt (jfr RÅ 2010 ref 9, RÅ 1997 ref. 50, RÅ 2000 not 181). Det nyss anförda innebär att de regler som Kriminalvården kan meddela inte får ges annat eller vidsträcktare innehåll än som behövs för att trygga efterlevnaden av fängelselagen. Detta innebär bland annat att en bindande regel med ett generellt förbud mot att ha sängen obäddad inte får utfärdas som komplettering till ett i lagen intaget stadgande som inte uttryckligen stipulerar att ett generellt förbud får fattas (jfr RÅ ref 1992 ref 38).

Sammanfattningsvis så är det rättstridigt att anstalten Tygelsjös stadgande avseende sängbäddning är mer långtgående än vad verkställighetsföreskrifter eller lokala ordningsregler ska vara, därmed ska de aktuella ordningsreglerna upphävas.

Därutöver kan intagna som inte bäddar sina sängar rapporteras för misskötsamhet, något som i sin tur innebär att intagna som inte bäddar sängen riskerar att få sin villkorliga frigivning senarelagd. I RÅ 2010 ref 9 framhöll Högsta förvaltningsdomstolen följande:

”De intagna synes dessutom kunna drabbas av sanktioner enligt KvaL om de inte respekterar rökförbudet. Inte minst sanktionsmöjligheten - andra brott mot rökförbud är i princip osanktionerade - motiverar en restriktiv tolkning av möjligheterna att besluta om inskränkningar i de intagnas tidigare friheter utan särskilt stöd i lag. För en sådan försiktig hållning talar även att KvaL i andra avseenden är en mycket detaljerad lagreglering. Avsaknaden av lagbestämmelser om rökförbud kan därför inte utan vidare tolkas som en frihet för Kriminalvården att bestämma i sådana frågor.”

Högsta förvaltningsdomstolens uttalande ovan torde anses vara analogt applicerbart i nu aktuellt ärende.

Intagna som inte bäddar sin säng drabbas av sanktioner till följd av anstalten Tygelsjöes förbud mot att ha sängen obäddad. Man rapporteras för regelbrottet varefter ett beslut som styrkt misskötsamhet fattas, som i sin tur kan komma att ligga till grund för en senareläggning av den villkorliga frigivningen. En intagen kan således komma att hållas ytterligare frihetsberövad till följd av att han inte har bäddat sin säng och detta förbud mot att ha en obäddad säng saknar direkt stöd i lag. Anstalten Tygelsjöes interna regel bör, med hänvisning till vad Högsta förvaltningsdomstolen fastställt i RÅ 2010 ref 9, anses lagstridigt.

Med hänsyn till den rättsliga regleringen så kan inte anstalten Tygelsjöes lokala regler anses vara lagenliga, i synnerhet inte den om att en obäddad säng kan innebära att misskötsamhet som ska rapporteras. JO ombeds därför att närmare granska dessa förbud.

Dag som ovan,

A large black rectangular redaction box covering the signature area of the document.